

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA III

Realizowane wg programu nauczania „Program edukacji wczesnoszkolnej w klasach 1 - 3 szkoły podstawowej”. Autor: Jadwiga Hanisz. Wyd. WSiP

I. Edukacja polonistyczna

1. Słuchanie

Słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie. Wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi. Słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby. Słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji; słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji i interpretacji słownej w języku ojczystym. Słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę.

2. Mówienie

Wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu. Formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia. Wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym. Porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów. Układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy. Recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie. Dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy. Wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.

3. Czytanie

Czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych. Czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach oraz teksty drukowane. Wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia swą ocenę, wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera, określa nastrój w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych. Wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela. Eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu. Wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis. Czyta samodzielnie wybrane książki.

4. Pisanie

Pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst. Układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzi w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury. Pisze notatkę, życzenie, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje

komputerowe. Pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć. Stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne. Porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery. Zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych. Stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk. Układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi.

5. Kształcenie językowe

Wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski. Rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych. Przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone. Rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie. Rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym. Łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze i zdanie złożone. Odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem.

6. Samokształcenie

Podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego. Korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania. Wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

II. Edukacja matematyczna

1. Stosunki przestrzenne i cechy wielkościowe

Określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni. Określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo / na lewo od osoby widzianej z przodu. Porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej np. długości czy masy. Dokonuje klasyfikacji przedmiotów. Posługuje się pojęciami: *pion, poziom, skos*.

2. Rozumienie liczb i ich własności

Liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp. Odczytuje i zapisuje za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona. Wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową. Porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: *liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza*; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.

3. Posługiwanie się liczbami

Wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań. Dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100. Mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań. Dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby cząstkowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, cząstkowe wyniki działań; podczas obliczeń stosuje własne strategie.

4. Czytanie tekstów matematycznych

Analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób. Układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych.

5. Pojęcia geometryczne

Rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty, wykorzystując sieć kwadratową. Mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: *centymetr*, *metr*, *milimetr*; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi; wyjaśnia pojęcie *kilometr*. Mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach. Dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.

6. Stosowanie matematyki w sytuacjach życiowych

Klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka. Dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: *połowa*, *dwa i pół*, *cztery równe części*, *czwarta część* lub *ćwierć*. Wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej. Odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym; wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: *dość*, *godzina*, *minuta*, *sekunda*; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII. Mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją. Dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych. Waży; używa określeń: *kilogram*, *dekagram*, *gram*, *tona*; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: *litr*, *pół litra*, *ćwierć litra*. Wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne. Wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

III. Edukacja społeczna

1. Rozumienie środowiska społecznego

Identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach. Wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu. Przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad. Ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne. Przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych. Rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które

wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości. Opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne. Stosuje pojęcia: *porozumienie, umowa*; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska. Szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach. Wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii.

2. Orientacja w czasie historycznym

Opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych, przedstawia wybrane legendy dotyczące regionu, w którym mieszka lub inne. Rozpoznaje: godło, barwy, hymn narodowy, mundur wojskowy, wybrane stroje ludowe np. związane z regionem Polski, w którym mieszka. Uczestniczy w świątach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej; wykonuje kokardę narodową, biało-czerwony proporczyk; zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp. Rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie „patron”, wymienia imiona i nazwiska np. pierwszego władcy i króla Polski, obecnego prezydenta Polski, wymienia nazwę pierwszej stolicy Polski. Wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich; Opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne. Opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach: królowa Jadwiga, król Stefan Batory, astronom Mikołaj Kopernik, noblistka Maria Skłodowska-Curie, alpinistka Wanda Rutkiewicz, papież Jan Paweł II, nauczycielka – cichociemna gen. Elżbieta Zawacka „Zo”.

IV. Edukacja przyrodnicza

1. Rozumienie środowiska przyrodniczego

Rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną. Rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie. Rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym. Odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia. Prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami, domowymi, hodowlanymi i innymi. Planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego. Chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie. Segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.

2. Funkcje życiowe człowieka – ochrona zdrowia, bezpieczeństwo, odpoczynek

Przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejscem zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarz czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych. Posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: policji, pogotowia ratunkowego, straży pożarnej. Posługuje się danymi

osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Dbą o higienę oraz estetykę własną i otoczenia. Reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby. Wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze. Przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia. Ubiiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet. Rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego. Stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku. Ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach. Ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety. Ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka. Ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.

3. Rozumienie przestrzeni geograficznej

Określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe. Wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych. Czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem. Wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie. Przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie. Wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów. Przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.

V. Edukacja plastyczna

1. Percepcja wizualna, obserwacje i doświadczenia

Wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:

- kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe,
- wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt,
- barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę,
- cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się.

Określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte, otwarte, kompozycje o budowie symetrycznej.

2. Ekspresja twórcza

Rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem, piórem, węglem, mazakiem. Maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli, palców, stempli. Wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp. Modeluje z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych i przemysłowych. Powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych. Wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej.

Wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań. Ilustruje sceny i sytuacje inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych. Tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej np. plakaty, ulotki i inne wytwory.

3. Recepcja sztuki – analiza i interpretacja wytworów kultury

Nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową. Rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych. Wyjaśnia pojęcia: *oryginal* czy *kopia* obrazu lub rzeźby; *miniatura* obrazu lub rzeźby; *reprodukcja* itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

VI. Edukacja techniczna

1. Organizacja pracy

Planuje i realizuje własne projekty / prace; realizując te prace / projekty współdziała w grupie. Wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa. Ocenia projekty / prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencję, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń. Organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych.

2. Znajomość informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania

Odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną. Wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne:

- a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp.,
- b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną,
- c) bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe nacinane,
- d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna.

Stosuje poznaną technologię podczas wykonywania przedmiotów użytkowych lub montowania wybranych modeli urządzeń technicznych. Wykonuje przedmiot / model / pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

3. Stosowanie narzędzi i obsługa urządzeń technicznych

Wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole. Posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole.

VII. Edukacja muzyczna

1. Percepcja muzyki – słuchanie

Słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje. Słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych. Reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych. Odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne, głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne. Rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę. Rozróżnia na podstawie słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp. Słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.

2. Ekspresja muzyczna – śpiew

Śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt. Nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych. Śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych. Śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu. Rozpoznaje i śpiewa hymn Polski. Śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym.

3. Improwizacja ruchowa – rytmika i taniec

Przedstawia ruchem treść muzyczną oraz treść pozamuzyczną. Interpretuje ruchem schematy rytmiczne. Tworzy improwizacje ruchowe inspirowane wyliczankami, rymowanymi i rytmizowanymi tekstami. Wykonuje pląsy. Porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwizytem, bez rekwizytu do muzyki i przy muzyce. Tworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych przez siebie utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji i zabawy w grupie. Tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców.

4. Gra na instrumentach

Gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne. Wykonuje tematy rytmiczne wybranych, znanych utworów muzycznych z użyciem instrumentów perkusyjnych. Realizuje schematy i tematy rytmiczne, eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczalek, gwizdków, kogucików na wodę. Wykonuje instrumenty m.in. z materiałów naturalnych i innych oraz wykorzystuje tak powstałe instrumenty do akompaniamentu, realizacji dźwięku podczas zabaw i zadań edukacyjnych, organizacji koncertów i przedstawień teatralnych. Wykonuje akompaniament do śpiewu, stosuje gesty dźwiękotwórcze. Eksperymentuje i poszukuje dźwięków, fragmentów znanych melodii przy użyciu np. dzwonek, ksylofonu, fletu podłużnego, flażoletu – flecika polskiego. Gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych, do wyboru: na dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim lub innych.

5. Znajomość form zapisu dźwięku

Wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, muzyki, np. nagranie za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu czy zapis za pomocą notacji muzycznej. Zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktogramów, klocek rytmicznych, kolorów, liczb czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie. Korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim.

VIII. Wychowanie fizyczne

1. Higiena osobista i zdrowie

Utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie. Dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu. Wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia. Przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu. Ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń.

Uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.

2. Sprawności motoryczne

Przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie jedno- i dwunoż, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty. Pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, bieg w różnym tempie, realizuje marszobieg. Rzuca i podaje jednorącz, w miejscu i w ruchu, oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze jedno- i dwunoż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dal dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskoki, skoki zajęcze.

Wykonuje ćwiczenia zwinnościowe:

- a) skłony, skrętoskłony, przetoczenie, czołganie, podciąganie,
- b) czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu,
- c) wspinanie się,
- d) mocowanie w pozycjach niskich i wysokich,
- e) podnoszenie i przenoszenie przyborów,

Wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego. Wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej. Samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wadom postawy.

3. Różne formy rekreacyjno-sportowe

Organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez nich.

Zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów – uczestników zabawy, respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju, radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu. Respektuje przepisy, reguły zabaw i gier ruchowych, przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa. Uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek. Wykonuje prawidłowo elementy charakterystyczne dla gier zespołowych: rzuty i chwytaki ringo, podania piłki do partnera jedno- i oburącz w miejscu lub w ruchu, odbicia piłki, kozłowanie w miejscu i w ruchu, podania piłki w miejscu i w ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu.

Układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu. Jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. hulajnodze, rolkach, rowerze, sankach, łyżwach.

IX. Informatyka

Zna zasady bezpiecznego korzystania z komputera, zagrożenia zdrowotne i społeczne wynikające z korzystania z komputera. Przyjmuje prawidłową pozycję ciała podczas pracy z komputerem. Nazywa elementy podstawowego zestawu komputerowego. Samodzielnie korzysta z poznanych narzędzi edytora tekstu i edytora grafiki. Korzysta z aplikacji Paint 3D. Posługuje się programem Windows Media Player. Zna zasady bezpiecznego korzystania z internetu. Wie, czym jest i do czego służy przeglądarka internetowa. Posługuje się komputerem zgodnie z ustalonymi zasadami. Wykorzystuje poznane programy komputerowe do wykonywania zadań. Pisze programy. Steruje obiektem na ekranie komputera. Współpracuje z uczniami i wymienia się pomysłami. Prezentuje swoje prace.